

ANALYSE CORONASTEUN NAPK-LEDEN

2019 - 2020

mei 2021

Dataverzameling en analyse door Nicolien Luttels (Blueyard)

Met medewerking van:

Rachel Feuchtwang – Schweigman&

Lidy Klein Gunnewiek – Het Nationale Theater

Simone Mager – Het Laagland

Jos van Hulst – Suburbia

Joost Westerveld – Amsterdam Sinfonietta

in opdracht van:

NEDERLANDSE ASSOCIATIE VOOR PODIUMKUNSTEN

Piet Heinkade 5 1019 BR Amsterdam

www.napk.nl info@napk.nl 020 75 17 010

1. Analyse jaarstukken

1.1. De grote lijnen

Voor deze analyse is gebruik gemaakt van de jaarrekeningen en bestuursverslagen van 77 NAPK-leden. Ultimo 2020 had de NAPK 126 leden, waarvan 107 (meerjarig) gesubsidieerde producent, wat maakt dat 71% is meegenomen in de analyse. Dit geeft een goed algemeen beeld over 2020.

De 77 leden zijn (volgens de 2021-2024 indeling) uit te splitsen in 3 FPK categorie I leden (subsidie tot € 125.000), 34 FPK categorie II leden (subsidie tussen € 125.000 en € 400.000), 13 FPK categorie III leden (subsidie tussen € 400.000 en € 700.000), 1 FPK categorie III en BIS lid en 26 BIS leden. Het aantal FPK categorie I leden is erg laag omdat in die categorie veel nieuwe instromers zitten die in 2020 nog project-gefinancierd waren en om die reden lang niet altijd een gecontroleerde jaarrekening hebben opgesteld. De cijfers van 2019 zijn vergeleken met die van 2020. Alle genoemde percentages zijn gemiddelden.

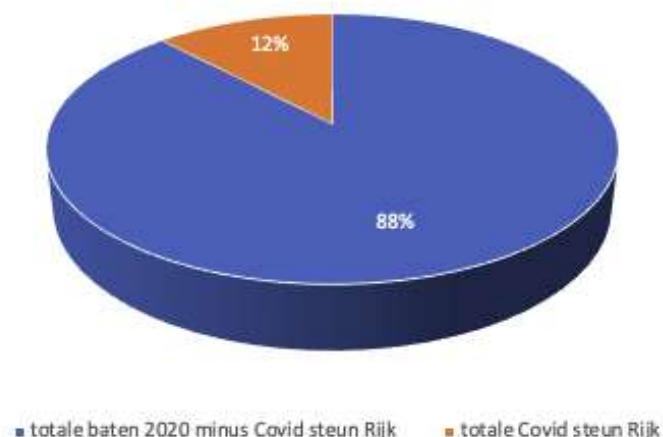
Als gevolg van de coronamaatregelen daalden de eigen inkomsten met 54%. De totale baten namen af met 6%. Het verlies aan eigen inkomsten is enerzijds opgevangen door de coronasteun vanuit de Rijksoverheid en anderzijds door lagere lasten (vooral activiteitenlasten).

De Eigen Inkomsten Quote (totaal eigen inkomsten/totaal baten) daalde van 35% naar 17%. Bij de instellingen met een omzet tussen € 500.000 en € 1.000.000 was de daling het hoogst (van 44% naar 19%), bij de grootste instellingen (>€ 10.000.000) het kleinst (van 31% naar 15%).

De 77 geanalyseerde leden ontvingen in totaal, in absolute getallen een bedrag van € 20 miljoen aan Covid steun vanuit de rijksoverheid (RAOCC) op een omzet van ruim € 168 miljoen. Daarmee bedroeg de Covid steun 12% van de totale baten.

aandeel Covid steun Rijk in totale baten 2020

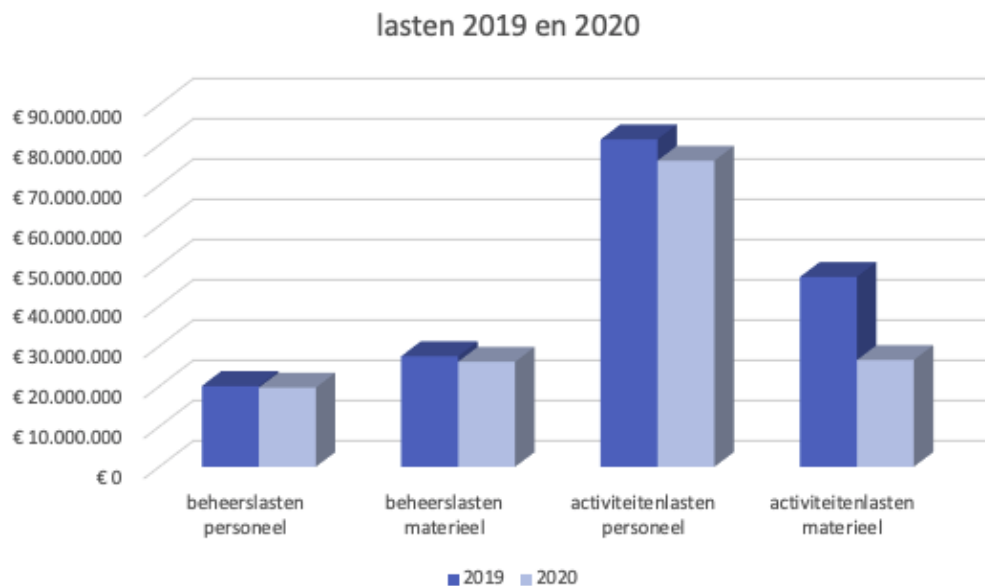

Van de 77 instellingen sloot 90% het jaar af met een positief exploitatieresultaat. Het resultaat bedroeg 11% van de omzet. Een groot deel van de gevormde reserves is in specifieke bestemmingsreserves ondergebracht. Denk hierbij aan bestemmingsreserves Covid, doorgeschoven producties en digitalisering. Daarnaast bestaande reserves die niet samenhangen met Covid en in een aantal gevallen Bestemmingsfonds FPK/OCW/gemeente m.b.t. onderprestatie (vaak als gevolg van Covid). De laatstgenoemde reserves zijn in onderstaande diagram ondergebracht bij 'overige bestemmingsreserves'. In een aantal gevallen is er overigens geen onderscheid gemaakt tussen de Covid reserve en die voor doorgeschoven producties. Deze staan dan opgenomen onder de Covid reserve.

samenstelling Eigen Vermogen ultimo 2020

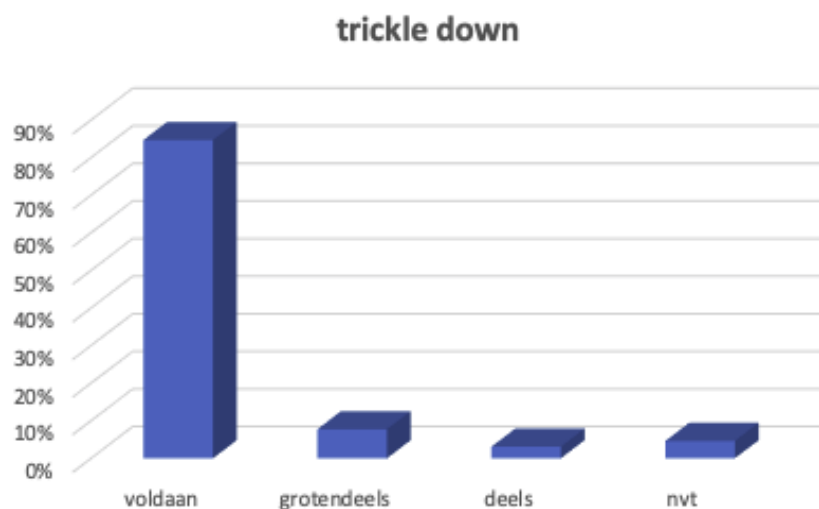

De beheerslasten personeel namen af met 2%, de beheerslasten materieel met 5%, de activiteitenlasten personeel met 6% en de activiteitenlasten materieel met 44%.

Trickle down

De richtlijnen van de NAPK aangaande de trickle down zijn door het overgrote deel van de leden volledig gevolgd, nl. 84%. Daarnaast heeft 7% de richtlijnen grotendeels gevolgd, 4% deels en bij 4% was het niet van toepassing (bij instellingen die pas vanaf 2021 structurele subsidie ontvangen en dus geen aanspraak konden maken op het eerste steunpakket). Het volgen van de richtlijnen blijkt overigens ook uit de, hierboven genoemde, geringe daling van de personele (activiteiten)lasten.

1.2. Achtergrond bij de cijfers

In deze paragraaf worden bovengenoemde cijfers en percentages verder toegelicht.

De Covid steun vanuit de overheid werd pas eind juni 2020 bekend gemaakt. Vanaf medio maart 2020 maakte het ministerie bekend instellingen niet af te gaan rekenen op hun prestaties, er heerste echter veel onduidelijkheid en onzekerheid over de publieksinkomsten op korte en middellange termijn. Veel instellingen zijn toen meteen hun begrotingen naar beneden bij gaan stellen en heel voorzichtig

geworden met het doen van uitgaven, omdat de gevolgen van de coronacrisis op dat moment voor niemand goed te overzien waren.

Op het moment dat in juni de Covid-steun vanuit de Rijksoverheid werd toegekend, waren er dus al veel bezuinigingen ingezet en besluiten genomen omtrent de activiteiten in het najaar. Zo waren al veel (grote) producties gecancelld of verplaatst naar 2021 of 2022. In de plaats van die producties werden vaak kleine, flexibele coronaproof alternatieven ontwikkeld en aangeboden aan publiek (zowel offline als online). Verder was het amper mogelijk om medio 2020 nog nieuwe producties aan te bieden voor het najaar, aangezien de theaters volgeboekt waren (o.a. met doorgeschoven producties vanuit het voorjaar), waardoor de markt stagneerde. Of podia gingen niet open vanwege de beperking op de hoeveelheid te ontvangen bezoekers.

Wat verder opviel na analyse van de jaarstukken:

- De noodhulp van gemeentes of provincie is in vele gevallen in plaats van de generieke steun gekomen. NOW-voorschotten moesten daardoor geheel of grotendeels worden terugbetaald.
- Met het verplaatsen van producties, zijn ook veel projectsubsidies doorgeschoven naar 2021 of verder.
- Soms ontvingen instellingen eind 2020 nog een huurkorting of andere gemeentelijke steun.
- De instellingen die zowel een presenterende als producerende tak hebben, hebben vanwege de sluiting van de theaters aanzienlijk lagere kosten.
- Kostenbesparingen vloeien o.a. voort uit het cancelen of uitstellen van bijzondere programmering/randprogramma's, jubileumvieringen, publieksonderzoeken, innovatietrajecten en voorgenomen investeringen.
- Het vele thuiswerken leidde ook tot kostenbesparingen.
- Bij het uitbreken van Covid-19 en de ingang van de eerste lockdown (met sluiting van theaters als gevolg) waren voor dat najaar nog niet alle benodigde freelancers benaderd. Dit zorgde voor minder personeelslasten.
- De overgang naar online activiteiten vergde een andere expertise, waar vaak specifieke mankracht voor werd ingehuurd.
- Bij het aflopen van contracten of bij natuurlijk verloop zijn functies niet altijd meteen weer ingevuld, omdat er minder werk was dat binnen de bestaande formatie kon worden opgevangen. Dit zorgde aanvankelijk voor lagere kosten. Zodra alles weer loopt, komen die kosten er weer bij.

2. Prognose 2021 en verder

Na het eerste coronajaar is 2021 wederom een jaar vol onzekerheden. Nu de tweede lockdown, die medio december 2020 inging, al maandenlang voortduurt moeten organisaties hun plannen en daarmee ook hun begrotingen continu blijven bijstellen.

De inschatting van veel instellingen is dat ze het dit jaar financieel kunnen gaan redden, zij het met veel slagen om de arm. Cruciaal zijn de inzet van de opgebouwde reserves over 2020 en de bijdragen vanuit het 2e steunpakket van de Rijksoverheid. In de meeste begrotingen is gerekend met reguliere publieksinkomsten vanaf de zomer. De vraag daarbij is of de podia vanaf heropening weer volledig open kunnen, of slechts beperkt. Ook is er gerekend met personele uitgaven conform de NAPK-richtlijnen voor trickle down. Mocht de lockdown in het najaar nog van kracht zijn, of mocht er dan een nieuwe lockdown komen, dan gaan veel instellingen naar verwachting rode cijfers schrijven.

Er zijn meerdere scenario's denkbaar, gebaseerd op verschillende variabelen, zoals de duur van de coronacrisis, de scherpte van de maatschappelijke en economische nasleep ervan, de veerkracht van de culturele sector en de mate van steun voor het culturele leven.

De onzekerheden waarmee specifiek de podiumkunstensector de komende jaren te maken heeft zijn:

- Producenten gaan uit van heropening per juni 2021. Mocht dat later worden dan zal sprake zijn van een groter verlies aan inkomsten dan nu begroot.
- In het najaar van 2021 wordt verwacht dat er nog een tijdlang 1,5 meter afstand gehouden moet worden in theaters en op locaties. Dat betekent een hele beperkte capaciteit en lage publieksinkomsten.
- Publiek moet weer worden opgebouwd. Het bezoeken van podiumkunsten is, tegen de tijd dat het weer mag, al ca. 1,5 jaar uit hun systeem. En de kans bestaat dat vooral het oudere publiek in eerste instantie nog terughoudend zal zijn om in grotere groepen bij elkaar te komen.
- De afzet van nieuwe producties kan nog een tijd lang lastig zijn, aangezien er vooralsnog veel doorgeschoven producties staan gepland in de theaters.
- De toekomst van schoolvoorstellingen is voor de komende 1,5 à 2 jaar onzeker, aangezien scholen heel terughoudend zijn.
- Er is extra marketingbudget nodig om de podiumkunsten in het algemeen opnieuw onder de aandacht te brengen.
- De verkoop van producties (vooral grote zaal, maar ook vlakke vloer) zal verder onder druk komen te staan. Afzet wordt mogelijk nog moeilijker dan voor de coronacrisis en garantiesommen nog lager (of alleen partage overeenkomsten). Voor gezelschappen die zowel de grote als de kleine zaal bespelen, kan dit betekenen dat hun begroting uit balans raakt.
- Specifiek voor de instellingen met hoge eigen inkomsten (zoals de muziekensembles) zorgt bovenstaand punt voor een grotere kwetsbaarheid.
- De instellingen die zowel presenterend als producerend zijn, kunnen nog geruime tijd te maken hebben met een flinke daling van hun inkomsten uit horeca en/of zakelijke verhuur.
- De planning en deels ook inhoud van de Cultuurnotaperiode 2021-2024 is voor veel instellingen veranderd. Veel producties zijn doorgeschoven, waardoor op enig moment keuzes gemaakt moeten gaan worden welke producties wel en welke niet uitgebracht gaan worden. Dit geldt ook voor producties die wel al zijn gemaakt, maar nog niet hebben kunnen spelen.

- Internationale ambities zullen in veel gevallen naar beneden moeten worden bijgesteld. De vraag is wanneer het weer verantwoord is om te reizen. En daarnaast dreigen in de landen waar de overheid geen coronasteun biedt, veel festivals en podia om te vallen.
- De economie is als gevolg van de coronacrisis flink gekrompen. Volgens het CBP bereikt het BNP op zijn vroegst in 2022 haar pre-coronacrisis omvang. Dit kan effect hebben op de publieksinkomsten.
- Het fenomeen (parttime) thuiswerken is ook in een virusvrije samenleving niet meer weg te denken en vraagt om verdere automatiseringsstappen die in de loop van 2021 worden doorgevoerd, zoals de implementatie van een planningsysteem en volledig in de cloud kunnen werken.
- Digitaal transformeren vraagt om een lange termijnstrategie en een aanzienlijke investering.
- Online aanbod brengt, in de meeste gevallen, aanzienlijk minder op dan offline aanbod.

Kortom, als blijkt dat de theaters in de zomer (grotendeel) niet open kunnen, zal nieuwe steun van de overheid nodig zijn.

Wat betreft de Covid-bestemmingsreserves die in 2020 zijn opgebouwd (en in geval van langdurige sluiting van podia niet in 2021 ingezet kunnen worden), zou het wenselijk zijn die pas aan het einde van de Cultuurnotaperiode 2021-2024 te hoeven afrekenen. De nasleep van corona blijft hoogstwaarschijnlijk nog langere tijd doorwerken, waardoor het opmaken van de balans m.b.t. de werkelijke coronaschade ultimo 2021 te vroeg komt. Meerdere instellingen hebben om die reden continuïteitsreserves gevormd voor na 2021. Mochten er ultimo 2024 nog Covid bestemmingsreserves resteren, dan is duidelijk dat die reserves niet aangewend hoefden te worden en dus terugbetaald kunnen worden aan het FPK of het ministerie van OCW.

3. Best practices

Al sinds de eerste lockdown ontstonden er in het culturele veld nieuwe initiatieven. Daarnaast werden bestaande initiatieven soms op een bijzondere manier omgevormd. Hieronder een (niet uitputtende) lijst met best practices. Gezien de positieve reacties op bepaalde initiatieven, ligt het voor de hand dat deze ook na corona blijven bestaan.

Rotterdams Philharmonisch Orkest

Op initiatief van de afdeling Innovatie ontstond in 2020 een Beethoven 9-film, een registratie van een gedeelte van de symfonie uitgevoerd door de orkestleden vanuit hun huizen, waarbij de delen in wisselende samenstelling werden samengevoegd. De film trok miljoenen kijkers. Inmiddels zijn op de site van het orkest verschillende reeksen streams tegen vergoeding te zien. Om toegang te krijgen moet je je e-mailadres achterlaten. Deze gegevens worden gebruikt als marketingtool, met als doel om straks de zalen weer vol te krijgen. In samenwerking met voetbalclub Feyenoord bracht het orkest na de eerste lockdown als seizoenopening een video uit, getiteld *Ready to Play*. In een project met het Erasmus MC, thuishulporganisatie Senior Service en mantelzorgers wordt gewerkt aan het tegengaan van eenzaamheid.

Het Nationale Theater

Onder de titel *Het Nationale Theater speelt altijd* ontwikkelde het gezelschap een geheel nieuw programma rekening houdend met de coronarestricties van de overheid. *Het Nationale Theater speelt altijd* is een wendbaar programma met nieuwe voorstellingen die zowel in grote zalen gespeeld kunnen worden als in kleine zalen of op locatie. De zeventien acteurs uit het ensemble van Het Nationale Theater spelen intieme voorstellingen die reflecteren op de huidige situatie en op het leven in de nieuwe wereld erna. Teksten van troost, hoop en afleiding, die de liefde voor theater en samenzijn bezingen.

Theater Utrecht

In de zomer van 2020 maakten de acteurs van *Fokking Awkward* een filmversie van hun voorstelling, zodat deze coronaveilig kon worden aangeboden aan scholen. Het werd een digitale voorstelling in de klas waarbij de leerlingen zelf het einde van het verhaal bepalen. Met groot beeldscherm en een acteur komen ze naar de scholen. De leerlingen kijken het eerste deel van de film en bepalen gezamenlijk het einde van de film.

Toneelgroep Maastricht

Het gezelschap heeft zich met de film *Lockdown* (geselecteerd voor het Nederlands Film Festival en uitgezonden op NPO3) gericht op de ontwikkeling van drama voor televisie. Met de webserie *Zuipkeet* (ism BNNVARA en Pupkin) werd online drama ontwikkeld. Er werden via Zoom voorstellingen aangeboden voor live online publiek (*Brieven uit Genua*, *Peaches*, *Broken Winged Bird*).

Samen met omroep L1 en Parkstad Limburg Theaters werd met *Tot overmaat van ramp* een televisieprogramma ontwikkeld waarbij Limburgse kunstenaars een podium kregen om zich te presenteren. In samenwerking met de NTR werd de voorstelling *Peaches* ontwikkeld tot podcast.

De Parade

Onder de noemer *De Parade gaat door* organiseerde De Parade meerdere coronaproof activiteiten. Zo was er bijvoorbeeld het initiatief waarbij bezoekers een hotelkamer konden boeken inclusief diner en een-op-een optredens in de deuropening van de hotelkamer.

Wat We Doen

Het Rotterdamse gezelschap Wat We doen zette het project *Theater van het Weerzien* op; een serie intieme voorstellingen van zeven minuten, die drie jonge Rotterdamse acteurs spelen bij mensen in verschillende wijken in Rotterdam-Zuid bij de voordeur, onder het raam, in de voortuin of op een gezamenlijke binnenplaats. De verhalen gaan over mensen die elkaar na lange tijd weer zien en zijn gebaseerd op persoonlijke verhalen van medewerkers van Wat We Doen.

Spinvis

Spinvis ontwikkelde de app *Alles is*. Terwijl Spinvis (Erik de Jong) en cellist en zanger Saartje Van Camp vijf nummers spelen, wordt door middel van augmented reality een extra beeldlaag toegevoegd aan de werkelijke omgeving. En zo zeilen alledaagse voorwerpen - bestek, citroenen, tandenborstels, poëzieplaatjes, koortsthermometers, doosjes valium - ineens door je keuken of kamer.

Nineties

De voorstelling *Memento Mori* toerde met een green screen broadcast studio langs theater in het land en werd live gespeeld voor een (internationaal) online publiek via Zoom en een beperkt offline publiek in de theaters. Met de opgedane ervaring bij *Memento Mori* zette Nineties vervolgens een open call uit voor hun *Nineties Lab* en selecteerden de plannen van Hotel Modern, Arian Lester, Collectief Babylon, Dinsdag.org (Jeff Aendenboom and Bas Vanderschoot), Thais Di Marco, SILVERBONES, Lucinda Wessels, Tom-Oliver, Jacobson & Jo Kroese en Diederik Kreike. Gedurende acht zaterdagavonden zetten ze een virtuele, theatrale clubavond op.

Noord Nederlands Toneel & Club Guy&Roni

Met het programma *Nite Delivery* wordt publiek acht weken bestookt met theater en andere 'performatieve kunst'. In hun mailbox, in hun echte brievenbus, op Instagram en op Zoom. Het hoofdprogramma bestaat uit zestien nieuwe 'digitale performances', oftewel films, waarvan er wekelijks twee beschikbaar komen in het Nite Hotel, hun digitale omgeving. Het is allemaal on demand, dus later terug te kijken.

Artemis

Artemis ontwikkelde een aantal nieuwe initiatieven, o.a. vertaalopdrachten voor toekomstige internationale bespelingen, een gezamenlijk noodfonds vanuit PLAN-Brabant voor jonge makers en een nieuwe editie van *De driedaagse* en *Social Disdancing* met bewoners in verschillende Bossche wijken tijdens theaterfestival Boulevard.

ISH

Tijdens de eerste lockdown riep artistiek leider Marco Gerris de *Rooftop Sessions* in het leven; een serie korte films, te zien via sociale media, waarin dansers, extreme sports-beoefenaars en musici de impact van de beperkingen onderzoeken tegen de achtergrond van stedelijke skylines.

Het Zuidelijk Toneel

Radman is een voorstelling die zich afspeelt in een reuzenrad. Daarnaast ontwikkelde Het Zuidelijk Toneel ook *A dream to fly*, een samenwerking met Transavia die zich zal afspelen in een stilstaand vliegtuig op de luchthavens van Rotterdam en waarschijnlijk ook Eindhoven. En nog op het toekomstige programma staan *#Hero*, een voorstelling die zich zal afspelen op pleintjes, basketbalveldjes, sportzalen waar het publiek, vooral jongeren, zich ver van elkaar mag plaatsen en er komt een groot project waarbij een voorstelling wordt aangeboden aan een hele stad door op hoge gebouwen te projecteren. Iedereen kan het zien maar om het te horen moet je een app downloaden.

Tryater

Acteurs van de voorstelling *Nacht* reizen héél Friesland door om bij mensen voor de deur een unieke monoloog te spelen. De reis van elk personage begint online en eindigt bij een voordeur. In een monoloog wordt het publiek in vertrouwen genomen over wat hen wakker houdt. Voor bezoekers van buiten Friesland werd een Bed & Breakfast arrangement opgezet, waarbij de acteurs voor de deur van de betreffende locatie spelen.

Cultuur Innovatie Fonds Limburg

Met het *Cultuur Innovatie Fonds Limburg*, willen de oprichters tegen het decor van de kaalslag die de coronacrisis veroorzaakt, kansen creëren voor de zelfstandige makers in de culturele en creatieve sector in Limburg. Hiervoor verbinden zij organisaties en, specifiek voor dit fonds, ook financiering van overheden en bedrijfsleven aan concrete steun voor makers (die niet in aanmerking komen voor de bestaande steunmaatregelen). Een rij van partners uit het bedrijfsleven zoals Rockwool, de Rabobank, Tuincentrum Daniëls BAAT accountants, Limburgse gemeenten, de Provincie Limburg en Cultuurregio Noord-Limburg dragen financieel bij aan het fonds. Daarnaast is er ook steun van de professionele instellingen vanuit de sector zelf, zoals SALLY Dansgezelschap Maastricht, onafhankelijke makers en collectieven, Cinesud, VIA ZUID en de Limburgse podia, zij stellen hun podium of platform beschikbaar voor de makers.

Snelloket Groningen

Acht Groningse culturele instellingen beginnen zelf een snelloket voor kunstenaars en zzp'ers in de culturele sector die buiten de bestaande regelingen vallen. Met de subsidieregeling kunnen zij alsnog steun krijgen voor nieuwe producties. De organisaties stellen een deel van de steunbudgetten van de Rijksoverheid beschikbaar aan hun minderbedeelde collega's. In totaal ligt er 170.000 euro klaar. Het steunloket is opgezet door het Noord Nederlands Toneel, Noord Nederlands Orkest, Club Guy & Roni, Noorderzon, Eurosonic Noorderslag, het Jonge Harten Festival, het Grand Theatre en Het Houten Huis. Ook de gemeente en provincie Groningen en de Kunstraad Groningen zijn betrokken.

LKCA

Het LKCA heeft op haar website een [overzicht](#) van corona-initiatieven geplaatst.

Bijlage

RICHTLIJN COMPENSATIE ZZP'ERS BIJ ANNULERING I.V.M. CORONAMAATREGELEN

Aangepast 1 december 2020

Na verder overleg met ACT, Kunstebond en NAA, heeft NAPK besloten om de minimum richtlijn voor het doorbetalen van zzp'ers bij annulering als gevolg van corona-maatregelen aan te passen.

De uitgangspunten van dit dringende advies blijven:

- Bied medewerkers die op grond van de wet DBA in loondienst thuishoren een arbeidsovereenkomst aan;
- Sluit alleen een opdrachtovereenkomst als dat volgens de wet DBA is toegestaan;
- Wijs zzp'ers er steeds op welke risico's zij lopen en adviseer hen zich daarvoor te verzekeren.
- Indien een opdracht geannuleerd moet worden, houdt dan tenminste de volgende staffel voor uitbetaling aan:

Minimale betaling bij annulering	bij omzetverlies < 25%
Duur opdracht > 3 maanden	
4 - 2 maanden	25%
2 - 1 maanden	50%
<1 maand	100%
Duur opdracht 1 - 3 maanden	
2-1 maanden	25%
1 maand - 14 dagen	50%
< 14 dagen	100%
Duur opdracht < 1 maand - 1 week	
1 maand - 14 dagen	25%
< 14 dagen - 7 dagen	50%
< 7 dagen	100%

Ons dringende advies aan alle producenten is om minimaal deze doorbetalingsgrondslag aan te houden. Positief hiervan afwijken ten gunste van zzp'ers is natuurlijk toegestaan.